

YURAK QON TOMIR KASALLIKLARINI DAVOLASHNI YANGI USULLARI.

Po'latova Nozimaxon Akmaljon qizi
FJSTI, Davolash ishi 3223-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola yurak qon tomir kasalliklarini davolashni yangi usullari to'g'risida fikr-mulohaza yuritadi. Shuningdek maqola yurak qon tomir tizmi to'g'risida nazariy malumotlar beradi. Mazkur maqoladan sog'liqni saqlash sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar, bu sohada tehsil olayotgan talaba va magistrlar hamda mustaqil tadqiqotchilar foydalanishi mumkin.

Kalit so'zlar: sindrom, yurak yetishmovchiligi, dori darmonsiz davolash, o'tkir yurak yetishmovchiligi, EKG, Ultratovushli exokardiografiya, MRT.

Yurak qon tomir tizimi inson organizimidagi eng muhim siztema desak mubolag'a bo'lmaydi. Hozirgi kunda yurak qon tomir kasalliklari inson o'limining asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra barcha o'lim holatlarining qariyb 56% yurak qon tomir sistemasi kasalliklari oqibatida kelib chiqadi. Bu borada O'zbekiston Respublikasi aholisi orasida barcha o'lim holatlarining 62,1% yurak qon tomir kasalliklari oqibatida yuzaga kelganini davlat statistika qo'mitasi 2019-yildagi yanvar-iyun oylaridagi tekshiruvlari asosida xabar beradi.

Yurak qon tomir kasalliklarini kelib chiqishi insonning noto'g'ri hayot tarzi va ekologig omillar asosiy sabablar hisoblanadi. Yurak qon tomir kasalliklarining asosiy turlariga quyidagilar kiradi: arterial gipertenziya, yurak ishemiyasi, miya qon tomirlari kasalliklari, insult, yurakning ritmi va o'tkazuvchanligining buzilishi, kardiomyopatiya, yurak yetishmovchiligi, miokardit va boshqalar...

Hozirgi kunda ushbu kasalliklarni davolash ishlari ham olib borilmoqda, bundan tashqari yangi diagnostika va davolash usullari ishlab chiqilmoqda. Hozir yurak qon tomir kasalliklarini davolashda qanday yangi usullardan foydalanilyotganini kasalliklar misolida ko'rib chiqamiz.

Yurak yetishmovchiligi-dekompensatsiyalangan miokard disfunktsiyasi natijasida kelib chiqadigan sindrom. Bu hujayralararo suyuqlik hajmining oshishi va to'qimalarning perfuziyasining pasayishi bilan namoyon bo'ladi. Bu sindromning patofiziologik asosi shundaki yurak nasos funksiyasi buzilganligi sababli tananing metabolik ehtiyojlarini taminlay olmaydi yoki u bu ishni qorinchalarda so'nggi distolik bosimni oshirish orqali amalga oshiradi. Yurak yetishmovchiligi bo'lgan bemorlarning aksariyatida nasos funksiyasi buzilganda, klinik ko'rinishlari yurak kameralarini to'ldirish yoki bo'shatishning buzilishi tufayli yuzaga keladi. Miokard disfunktsiyasi (sistolik yoki diastolik) dastlab asiptomatikdir va shundan keyingina yurak

yetishmovchiligi namoyon bo'lishni boshlaydi. Hozirgi kunda yurak yetishmovchiligi sindromi bilan kasallangan insonlar dunyoda 25 milliondan ortiq.

Davolash. Yurak yetishmovchiligining asosiy dori darmonsiz davolash yurakdagi ish yukini kamaytirishga va miokardning keying shikastlanishining oldini olishga qaratilgan bir qator umumiy chora tadbirlar mavjud ularga: suyuqlikni istemol qilishni cheklash kuniga 2 litrdan ortiq bo'lmasligi kerak, ozish, tuz miqdorini kamaytirish kuniga 6 grammdan ko'p bo'lmagan miqdorda, sipirtli ichimliklar va tamaki mahsulotlarini istemol qilmaslik, yurak yetishmovchiligi darajasiga mos ravishda jismoniy mashqlar bilan shug'ullanish, kaliyli mahsulotlarni qabul qilish va yurak qon tomir xavf omillarini nazorat qilishdan iborat.

O'tkir yurak yetishmovchiligini davolashda qon aylanishini (gemodinamikani) barqarorlashtirish uchun favqulodda choralarni talab qiladi. Qon aylanishning buzilishiga sabab bo'lgan sababga qarab, qon bosimini oshirish (barqarorlashtirish), yurak ritmini normallashtirish va og'riqni yo'qotish choralari ko'riladi. Bundan tashqari kasallikni aniqlashda EKG ma'lum o'zgarishlar bo'yicha miokard ishemiyasi va gipertrofiyasini, shuningdek aritmiyani aniqlashga yordam beradi. Ultiratovushli exokardiografiya yordamida yurak yetishmovchiligining sababini aniqlash, shuningdek miokardning nasos funksiyasini baholash mumkin. Yurak MRT si yordamida YIK, tug'ma yoki orttirilgan yurak paroklari, arterial gipertenziya va boshqa kasalliklar tashxislanadi, bemorlarda radioizotop ventrikulografiya qorinchalarning qisqaruvchanlik qobilyatini baholash va ularning hajmini aniqlash uchun yuqori aniqlikdagi natijalarni olish imkonini beradi.

Xulosa Yurak- qon tomir tizmi kasalliklariga befarqlik qilmaslik ularni vaqtida davolatish zarur. Bemorni aniq va to'g'ri davolashda shifokorlarga zamonaviy texnologiyalar yordam bermoqda. Klinik anamnezni yeg'ishda bemorning holatiga undagi klinik belgilarga etibor qaratish. Profilaktika maqsadida patalogiyani chaqiruvchi kasalliklar hamda uning paydo bo'lishiga ko'maklashadigan omillarni oldini olish choralarni ko'rish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Aliyev N., Muhammadjonov S. THE ROLE OF MATHEMATICS EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL WORKERS. THE IMPORTANCE OF MATHEMATICS FOR A HEALTH WORKER. MATHEMATICAL METHODS AND STATISTICS IN MEDICINE //Бюллетень педагогов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 39-42.
2. Nurillo N. A., Muhammadjonov S., Tojimatova L. THE ROLE OF MATHEMATICS EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL PERSONNEL. THE IMPORTANCE OF MATHEMATICS FOR THE HEALTH WORKER //International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research. – 2023. – Т. 3. – №. 6. – С. 54-56.

3. Melibayeva, F. M., Aliyev, N. A., & Muhammadjonov, S. G. o'g'li. (2023). CHEKISH BILAN BOG'LIQ O'PKA KASALIKLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(16), 719–723
4. AN Abdiqayumovich, M Sarvarbek Gayratjon o'gli. ZAMONAVIY DIAGNOSTIKANING ROLI. ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA USULLARI. *Лучшие интеллектуальные исследования* 10 (6), 177-180.
5. Ravshanbekovna, M. N., Sarvarbek Gayratjon og, M., & Alijon o'g'li, T. A. (2024, January). AYRISH SISTEMASIDAGI BUYRAKNING AHAMIYATI. In *INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 16, pp. 11-14).
6. Erkinjon o'g'li, M. X. BEMORLARNI TEKSHIRISHDA DIAGNOSTIK AXAMIYAT.
7. Madraximova, N. R. (2024). O 'PKA KASALLIKLARNI ANIQLASHDA ZAMONAVIY DIAGNOSTIK USULLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 3(4 SPECIAL), 36-38.
8. Sarvarbek Gayratjon og M. et al. BIOLOGIK QON TOMIR PROTEZ MATERIALLARINING TARKIBI VA XUSUSIYATLARINI O 'RGANISH //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 36. – №. 3. – C. 112-120.
9. Sarvarbek Gayratjon og M. et al. ONKOLOGIK KASALLIKLARNING DOLZARB MUAMMOLARI VA YANGILIKLARI //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 36. – №. 1. – C. 95-99.
10. Muhammadjonov S. G. SOG „LIQNI SAQLASH TIZIMIDA DIAGNOSTIKANING MUAMMOLARI, AHAMIYATI VA ROLI.
11. Abdurazakova A. I. THE HARM OF DISHWASHING DETERGENTS AND ITS PREVENTION This article contains information about the work carried out in the Republic of Uzbekistan in maintaining public health, chemical detergents, their types and negative impact on human health and scientif //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2023. – T. 2. – №. 24. – C. 212-214.
12. Abdurazakova I. A. IDISH YUVISH VOSITALARI ZARARI HAQIDA //Экономика и социум. – 2023. – №. 1-2 (104). – C. 11-13.
13. Abduraxmonovna A. I. KOLLOID ERITMALARNING TIBBIYOTDAGI AHAMIYATI //SCIENCE AND INNOVATION IDEAS IN MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 1. – №. 9.
14. Abduraxmonovna A. I. BIOGEN ELEMENTLARNING ODAM ORGANIZMIDAGI BIOLOGIK FAOLLIGI //SCIENCE AND INNOVATION IDEAS IN MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 1. – №. 9.

15. Abdurakhmonovna A. I., Ruzmatjonovich A. R. INFECTIOUS DISEASES AND THEIR PREVENTION //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. – 2023. – Т. 1. – №. 8. – С. 1-4.
16. Абдуразакова И. А. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА КРАСНЫХ ДОЖДЕВЫХ ЧЕРВЕЙ В КАЛИФОРНИИ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – С. 901-905
17. Rajabboyeva Dilfuzaxon Abdumalik qizi, & Umarova Musharraf Yunusaliyevna. (2024). AYOLLAR GINEKOLOGIYASI, HAYZ SIKLI UNDAGI KASALLIKLARNI DAVOLASH USULLARI VA ULARNI DAVOLASHDAGI HOZIRGI ZAMON INNOVATSIYALARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 44(7), 142–147.
18. Умарова, М. (2023). ГАВҲАРШОДБЕГИМ ТУҒИЛГАН ОИЛА ВА УНИНГ АМИР ТЕМУР ДАВРИДАГИ ҲАЁТИ. *Interpretation and Researches*
19. Усмонов, Б. А. ., & Умарова, М. . (2022). XV АСР ЎРТАЛАРИДА ХУРОСОНДА ЮЗ БЕРГАН СИЁСИЙ ЖАРАЁНЛАРДА ГАВҲАРШОДБЕГИМНИНГ ТУТГАН ЎРНИ. *IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIIY JURNALI*, 2(10), 110–113.